

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem
Divi Thomae. Tomi Qvinque**

Mysteria Vitæ Christi, Et Utrivsqve Adventvs Eivs Accurata Disputatione Ita
complectens, vt & Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini verbi
Concionatoribus vsui esse poßit

Suárez, Francisco

Moguntiaë, M.DC.XVI.

1 Quibus signis, quibusq[ue] personis Christi natiuitas manifestata sit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94022)

SECTIO I.

Quibus signis, quibusque personis Christi natiuitas manifestata sit.

DE materia huius dubij, nihil ferè certum inuenio præter ea, quæ Euangelistæ referunt, & ideo brevissimè dicendum est, quamvis non oportuerit Christi natiuitatem vniuerso orbi statim manifestari (vt circa art. 1. D. Tho. explicatum reliquimus) oportuisse tamen aliquo modo disponi, seu præparari mundum, vt venientem Saluatorem susciperet. Vt enim ait Leo Pap. ferm. 1. de Epiphan. Ad omnium hominum spectabat salutem, vt iam vniuerso declararetur mundo, cum adhuc exiguo detineretur oppidulo. Quocirca eo tempore adimpletum videtur, quod Aggæus Propheta. c. 2. prædixerat. Adhuc vnum modicum est, & ego commouebo celum, & terram, & mare, & aridam, & mouebo omnes gentes, & veniet desideratus cunctis gentibus. Varia enim legimus in historiis eo tempore accidisse prodigia, vt videre licet in Orofio libr. 6. cap. 22. & sequentibus, & in Iulio Obsequente libr. de prodigijs, capit. 128. & sequent. quæ licet non omnia in die natalis Domini facta fuerint, vniuersa tamen ad Christi ortum illustrandum diuinitus ordinata fuisse, omnes Scriptores, ac Catholici annotant.

Leo Pap.

Aggæus.

Orofio.
Iul. Obseq.Prodigia in
aduentu
Christi qua-
lia.
Bonauent.Lippoman.
Surius.
Cæs. Baron.Templum
pacis, Romæ
quando fue-
rit.
Trithem.
Ioseph.D. Thom.
Orof.

D. Thom.

Iul. Obseq.
Plin.

Primum prodigium sit de templo pacis, quod à Romanis æternum existimabatur, quod ex suis oraculis haberent, donec Virgo pareret, duraturum: corruisse autem dicitur ea nocte, qua Deipara Christum peperit. Ita refert Bonauent. opus de quinque festiuitatibus pueri Iesu, capit. 2. & habetur etiam in quadam homilia de natiuitate Christi, quæ sub nomine Petri Damiani habetur in Lippomano tom. 8. & Surio tom. 6. Cæsar tamen Baronius, in principio suorum annalium diligenter obseruauit homiliam illam non esse Petri Damiani, quod in ea mentio fiat Bernardi, qui (vt ipse dicit) quinquaginta annis, vel (vt ex Trithemio colligitur) nonaginta posterior fuit, & erudite ostendit historiam illam non solum incertam, sed etiam falsam esse, quia ante Vespasianum, qui templum pacis Romæ ædificauit (teste Iosepho libr. 7. de bello Iudaico) nullum aliud templum pacis Romæ fuisse legitur, quod in natali Christi corruiere potuerit.

Secundum prodigium refertur de fonte olei, qui Romæ toto quodam die sine intermissione fluxit. Huius meminit D. Th. hic art. 3. ad 3. & multi existimant hoc accidisse eadem die, seu nocte, qua Christus natus est. Orofius tamen, qua dicto libr. 6. cap. 19. huius prodigij meminit illud tertio anno Triumviratus, hoc est viginti septem annis ante Christi natiuitatem accidisse confirmat, quanquam illa significatum fuisse dicat Christum (qui vnus interpretatur) regnante Augusto fuisse nasciturum. Idemque dicit de multis alijs prodigijs, quæ eodem tempore refert accidisse: quale etiam tertium illud prodigium est, quod D. Th. eodem supra citato loco ponit, de tribus solibus, qui in Hispania apparuerunt, in vnumque paulatim coierunt. Cuius etiam meminit Iulius Obsequens supra. Plinius vero. libr. 2. histor. c. 31. sæpius refert apparuisse tres soles: non dicit tamen in vnum coiuisse, quamvis hoc tempore Augusti Imperatoris accidisse commemorat prope initium Triumviratus, vt ex Consulibus, quos ibi refert colligi potest.

Quarto refert Sanctus Bonau. citato loco, in nocte natiuitatis omnes nefando peccato inquinatos subito interiisse, additque alia, quæ incerta sunt. Quintum prodigium esse potest, dæmonum oracula eo tempore conticuisse, & interdum vel innitum dæmonem hanc causam, seu rationem sui silentij

A reddidisse, vt Niceph. post alios refert lib. 1. hist. c. 17. Cum enim Augustus nullum in templo Apollonis responsum acciperet, causamque interrogaret, tandem respondit in hunc modum.

Me puer Hebraus, diuos Deus ipse gubernans
Cedere sede iubet, tristisque redire sub Orcum:
Atq; ergo dehinc tacitè abscedito nostris.

Sexto ac postremo loco prodigij ponere possumus generalem pacem in vniuerso Imperio Romano sub vno Principe factam, vt Christus Princeps pacis nasceretur, sicut prædictum fuerat Isa. 9. & 11. Habitabit lupus cum agno, &c.

Secundo dicendum est oportuisse Christi natiuitatem aliquibus personis peculiariter manifestari. Hoc recte declarat D. Th. hic art. 2. quoniam sicut posset in detrimentum fidei cedere, si Christus omnibus absque delectu manifestaretur: ita etiam si omnes lateret. Nam sapientia abscondita, & thesaurus inuisus, quæ utilitas in vtriusq; Eccl. 20. Item propter hanc causam resurrectio Christi, quamvis non fuerit omnibus patefacta, demonstrata tamen est rebus præordinatis à Deo, vt dicitur Act. 10. Deniq; ex Euangelio hoc constat, in quo tres narrantur huius mysterij manifestationes. Prima facta pastoribus, circa quam solum occurrit notandum ex Beda de locis sanctis cap. 8. illos pastores fuisse tres, & in loco, vbi eis apparuit Angelus, fuisse Ecclesiam ædificatam: Illum autem locum fuisse prope Bethlehem iuxta turrim Ader, id est prædictam, iuxta quam Iacob pauit greges suos (vt refert Hieron. in epitaphio Paulæ, seu epit. 27.) Secunda est facta Simeoni, & Annæ: quam inquit D. Th. art. 6. factam eis esse in templo. Intelligendus autem videtur quoad visibilem, seu corpoream manifestationem Christi nati, simul cum interna illius cognitione. Nā quo ad aliquam interiorum reuelationem ante præcessisse videtur. Nam de Simeone inquit Luc. cap. 2. quod responsum acceperat à Spiritu Sancto, non videretur se mortem, nisi prius videret Christum Domini, & venit in Spiritu in templum. De hac reuelatione præter Ambr. & expositores Luc. 2. legi possunt homiliæ sanctorum Patrum de festo Purificationis, & de Simeone legi potest Epiphani. libr. de Vitis Prophetarum iuxta finem, & Timotheus presbyter Ierosolymitanus sermone de Sancto Simeone: de Anna vero legi potest Ambr. in libr. de viduis parum à principio, & Cyrillus Ierosolymitanus, catech. 10. & de vtroq; Gregor. Nyssen. & Amphilocheus, & Chrysostomus, hom. de occurfu Domini.

Tertia reuelatio facta est Magis, de qua in sequentibus sectionibus fuisse dicendum est. Nunc solum est obseruandum, duas priores reuelationes factas esse Iudæis: tertiam vero Gentibus. Hoc tamen ordine, vt prius Christus natus visus sit à pastoribus Iudæis, deinde adoratus à Magis gentilibus: postea in templo cognitus à Simeone, & Anna Iudæis. Quibus significatum est, Christum esse Saluatorem Iudæorum, & gentium, & ab vtriusque esse cognoscendum, & adorandum: ita tamen, vt agnitionis Christi initium à Iudæis sumeretur, ab eis vero ad gentes transfret, in eisque propagaretur, & conseruaretur vsque ad finem sæculi, quando Iudæorum vocatio iterum consummanda est. Indicauit hoc Augustinus, sermone secundo de Epiphania, dicens, Nunc ergo charissimi gratie filij, & heredes, videte vocationem vestram in manifestato Iudæis & Gentibus Christo, tanquam angulari lapide, perseverantissima dilectione coherere. Manifestatus etenim est in ipsis cunabulis infantie sue iis qui prope, & iis qui longe erant, Iudæis, in pastorum propinquitate, gentibus, in Magorum longinquitate. Et sermone quarto, illi Magi, quidnam fuerunt, nisi primitiæ Gentium Israelitæ Pastores, Magi gentiles: illi prope, isti longe, virique tamen ad angularem lapidem cucurrerunt: veniens qui prope, sicut Apostolus dicit, euangelizauit pacem nobis, qui eramus longe, & pacem hiis qui prope: ipse est enim pax nostra,

Nicephor.

Isai 9. & 11.

Natiuitas
Christi ma-
nifestatio
necessaria.
D. Thom.

Eccl. 20.

Act. 10.

Beda.

Hieron.

D. Thom.

Luc. 2.

Epiphani.

Timoth.

Ierosolym.

Ambr.

Cyrill.

Ierosolym.

Gregor.

Nyssen.

Amphiloch.

Chrysostom.

Augustin.

Chrysost. nostra, qui fecit vtraque vnum. Addit vero Chrysostomus homilia sexta super Matthæum, voluisse Christum ab ipso statim initio, *Offitium gentibus referare, vt ludeorum amentiam reprehenderet, & domesticos cultores suos per externos erudiret.* Considerat etiam Rupertus libro secundo in Matthæum prope initium, in Magorum adoratione gentium perfectionem præsignificatam esse. Pastores enim Iudei, & ab Angelo instructi, non adeo sunt eruditi, vt procidentes adorarent, aut munera offerrent, sed tantummodo, *venerunt, & cognouerunt de verbo, quod dictum erat illis: Magi verò primitiæ gentium, & venerunt, & procidentes adorauerunt, & munera obtulerunt,* quibus interiori fidem, magnamque mysteriorum Christi cognitionem protestati sunt.

SECTIO II.

Quot, & cuius conditionis viri, Magi fuerint.

Glossa. **T**Am de numero, quam de Magorum statu, & conditione varia est Scriptorum opinio. Glossa enim Matthæi secundo, eos in magna multitudine fuisse existimat. De illorum vero statu, & conditione, quidam existimant illos fuisse Reges: alij vero negant, quibus magis assentit Iansenius, capit. nono concordia. Fundamentum est, quoniam neque Euangelista eos Reges vocat: quod tamen non tacuisset, quippe cum ad gloriam Christi non parum pertineret, quod non quilibet homines, sed Reges, ac Principes illi submitterentur. Præterea hoc explicare fuisset necessarium ad perfectam historiæ narrationem. Erat enim hæc circumstantia valde necessaria: tum ad intelligendas prophetias in hoc mysterio impletas: tum etiam, vt Sacramentum futuræ conuersionis gentium expressius indicaretur. Ad hæc, si Magi Reges fuissent, Herodes certe regio Honore & apparatu eos exceperisset, quod tamen non fecit, quantum ex Euangelio colligi potest. Denique hoc plurimum suadet, quod nullus veterum Patrum eos Reges appellat. Quamquam, quia erant potentes viri, & propter magiam, seu sapientiam Regi adstant, quia sine eorum consilio nihil in regno fieret, Reges appellari possint. Huiusmodi autem fuisse sapientes, & magos in Perside ex libr. Esther colligi potest: ex qua Regione Magos venisse, postea ostendimus. Et in hanc sententiam videtur inclinare Hieronymus, Daniel. 2. qui dicit apud Chaldeos philosophos, & sapientes Magos appellari, & iuxta eorum sententiam Reges, & Principes eiusdem gentis omnia facere, & subdit, *unde & in natiuitate Domini, ipsi primum ortum eius intellexerunt.* De eorum denique scientia varia etiam est opinio. Quidam enim existimant illos vere fuisse sapientes, alij vero fuisse maleficos, & ariolos. Ita sentit Augustinus sermone secundo de Epiphania, dicens. *Præualeat imperitia in rusticitate pastorum, & impietas in sacrilegiis Magorum.* Idem sentit Origenes, libr. primo contra Celsum, circa finem, vbi Magos interpretatur, *qui cum demonibus habent commercium, eosque ad artes suas, & operationes inuocare solent.* Et subdit viso in celis prodigio, vltos fuisse hos Magos suis incantationibus, vt quid significaret, intelligerent: demones autem iam a Christo superatos conticuisset, indeque coniectasse hominem, qui per stellam significabatur, potentiorum esse demonum, ideoque eum adorare decreuisse. Idem fere homilia 13. in Num. Inclinat in eandem sententiam Basilus, homilia de humana Christi generat. & Iustinus Martyr contra Triphonem circa medium in illis verbis: *Magi enim, quos demoni sibi vendicarat ad omnia maleficia, postquam venerunt, vt adorarent Christum, videntur ab illo desecisse redacti in huius potestatem.* Idem sentit Ignatius epistol. 14. ad Ephesios circa finem, vbi agens de stella, quæ apparuit Magis, inquit: *Hinc emanauit mundi sapientia: præstigia facta sunt nuge: magia risus, omnes ritus malitie aboliti.* Et ab hac senten-

A tia non abhorret D. Thomas hic articulo tertio, ad secundum. Fundamentum horum authorum solum in Magorum nomine positum est, quia Magiæ nomine huiusmodi artes maleficæ significari solent, vt sumitur ex Philone libro trigesimo historiæ, capite primo, & Tertullianus libro de idolatria, vbi Plinius: hac ratione dicit magiam Romanis legibus puniri.

B Dicendum vero est primo, hos Magos tres tantum numero fuisse. Hæc est communis sententia Sanctorum, Leonis Papæ, sermone primo de Epiphania. Tribus igitur Magis, & cat. & sermone quarto. Tres itaque viri, & cat. & sermone quinto. Tres Magos præiusta stella perduxit. & in reliquis sermonibus semper illos tres fuisse testatur August. serm. primo Epiphaniæ, vbi dicit significatum esse Trinitatis mysterium in tribus muneribus, & tribus personis, singulis singula munera offerentibus. Rupertus libro secundo in Matth. Tres homines, inquit, *tribus partibus orbis Asia, Africa, & Europa, fidei confessionis, & adorationis exempla existere meruerunt.* Eadem est sententia Anselmi, & fere reliquorum exppositorum Matthæi secundo. Et coniectura ex tribus muneribus desumi potest, si verum est (quod Augustinus dixit) singulos singula munera obtulisse, quod etiam probat Beda infra citandus. Quamquam Anselmus supra, & Abulensis quæstione decima octaua in Matth. secundum capit. potius existiment singulos tria munera obtulisse, quia hoc magis congruit mysterio, quoniam singuli agnoscebant, & profitebantur Christum esse Deum, Regem, & mortalem hominem: hæc itaque coniectura incerta est. Maius argumentum sumi potest ex communi sensu Ecclesiæ, & vulgari, ac antiquissima pictura. Denique Beda in collecta-
Beda. neis, non longe à principio, horum virorum nomina, vultusque describit. Prius, inquit, dicitur fuisse *Magorum Melchior senex, & canus, barba proluxa, & capillis, auro uentis inderbis, rubicundus, thure, quasi Deo oblatione digna, Deum honorabat.* Tercius fuscus integre barbarus, Balthasar nomine per myrrham filium hominis moriturum professus est.

D Dico secundo, hos non fuisse maleficos, sed verisimile est, fuisse sapientes Astrologos. Docet expressè Anselmus, Matth. 2. dicens. Non malefici, sed sapientes Astrologi fuerunt. Quæ verba sumptis ex opere imperfecto homil. 2. Rupertus etiam vocat sapientes gentiles, indicat Leo Papa. serm. 4. de Epiphania. his malefici. verbis, *Gens, quæ spectandorum siderum arte pollebat,* Rupertus clarius Cyprianus, sermone de stella, & Magis, Ar. te, inquit, *mathematica vim, & discursum nouerant planetarum, & elementorum naturam, & astrorum ministeria certis experimentis obseruabant.* Inclinat in eandem sententiam Isidorus libro. de passionibus Domini, cap. decimo quarto. Fundamentum huius sententiæ esse potest, quia nomen Magorum non semper in malam sumitur partem: sed interdum veros sapientes significare solet, ergo non est, cur propter solum Magorum nomen eos maleficos esse iudicemus. Nam ex illo solo nomine hoc non probatur: qui autem non probatur malus, bonus præsumi debet. Assumptum patet, primo ex Isidoro libro octauo Etymolog. capite nono, vbi dicit primum stellarum interpretes Magos fuisse vocatos, & subdit huiusmodi fuisse, qui ad Christum adorandum venerunt. Quamquam ibidem etiam dicat maleficos vulgo Magos appellari. Deinde ex Hieronymo Danieli secundo, vbi sic inquit, *Videntur mihi incantatores esse, qui verbis rem peragunt, Magi, qui de signis philosophantur, malefici, qui sanguine viuunt, & victimis.* Et infra. *Consuetudo, & sermo communis Magos pro malefico accipit, qui aliter habentur apud gentem suam, eo quod sint philosophi Chaldeorum, & huiusmodi significat fuisse hos Magos, qui Christum adorauerunt.* Et similia fere habet Isai. 47. vbi tamen indicat hos